

Ekonomka Markéta Šichtařová: „Budu krutá, ale pravdivá“

- CZ24 News | 12. května 2020

ČESKO: Na jedné straně je právní národní stát dodržující svou vlastní Ústavu a chránící své občany. Na druhé misce vah je evropská integrace. Integrátoři chtějí tisknout peníze a rozhazovat je z vrtulníku. Národní státy mají strach, že je to zbraň hromadného ničení. Spojit to nejde. Musíme si vybrat. Buď, anebo. Tak komentuje Markéta Šichtařová počínání Evropské centrální banky, která výkupem dluhopisů drží eurozónu už léta nad vodou, čímž maskovala probíhající hospodářskou krizi. Nyní tomu může učinit přítrž Německý ústavní soud.

Prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu Tomáš Prouza prohlásil: „Když vidím, jak pomáhá Německo, Rakousko nebo Holandsko svým firmám, tak jednou z věcí, které hrozí, je to, že zahraniční firmy budou mít kapitál a likviditu, ale ty české budou totálně vykrvácené, takže se stanou snadným zdrojem akvizic ze zahraničí“. Co o jeho varování, že pomalá pomoc vlády usnadní zahraničnímu kapitálu vstup do vyčerpaných českých firem, soudíte?

A to má vadit, že české firmy budou posíleny zahraničním kapitálem? Dovoluji si připomenout, že vlády levé i pravé neustále v minulých letech nabízely investiční pobídky právě proto, aby k nám dostaly zahraniční kapitál. Investiční pobídky pro přilákání zahraničního kapitálu platily i za vlády ČSSD, tedy mateřské strany Tomáše Prouzy. A najednou je tentýž zahraniční kapitál špatně? Není v tom trochu hokej? Neříkají nám náhodou politici cokoli, co jim slina na jazyk přinese, jen aby vykazovali jakoukoliv činnost? Není náhodou to, že zahraniční soukromý kapitál nabídne české firmě pomoc, ideální řešení - na rozdíl od vstupu státní dotace?

Česká republika zaznamenala za první čtyři měsíce letošního roku nejhorší hospodářský výsledek od svého vzniku, když deficit rozpočtu i kvůli pandemii vzrostl na téměř 94 miliard. Zaregistroval jsem komentář, že zatímco zaměstnanci v soukromém sektoru si utahují opasky, platy státních zaměstnanců za toto období vzrostly. Je reálné, že by se právě v těchto časech dalo šetřit na platech ve státní sféře?

Reálné to samozřejmě technicky vzato je, reálné je leccos, ale asi to není úplně účelné. Asi není úplně žádoucí v době krize ještě dusit státní zaměstnance. Na tomhle veřejné finance vážně neozdravíme. Ten problém s veřejnými financemi a tedy naším zadlužováním je někde úplně jinde.

Nevadí zase tak moc, že v jednom konkrétním roce nám uteče velký schodek rozpočtu. Realisticky vzato, neumím si představit, kdo by za této situace udržel veřejné finance třeba vyrovnané - to je fantasmagorická představa. Vadí ale hodně to, že se tím zakládá trend, protože už se uvažuje o tom, že schodek rozpočtu bude gigantický i příští rok. A to už je problém. Protože příští rok už nebude taková krize jako letos. Ale zato bude před volbami.

A politici budou v náramném pokušení tvrdit, že kvůli COVIDu musíme rozhazovat veřejné peníze - což ovšem nebude pravda. Pokud by takto rostlo zadlužení několik let po sobě, můžeme skončit jako Řecko. Bankrotem, obrovskou nezaměstnaností, úpadkem. To všechno předlužení přináší.

Bankovní rada České národní banky ve čtvrtek snížila základní úrokovou sazbu o 0,75 procentního bodu na 0,25 procenta, což má být reakce na další negativní vývoj ekonomiky kvůli dopadům šíření koronaviru. Jak hodnotíte tento krok centrální banky a máme se v

Česku brzy obávat politiky záporných sazeb?

O co měla ČNB pomalejší rozjezd, o to se do toho víc opřela následně. Nejprve snižovala úrokové sazby jenom dosti laxně ve srovnání s jinými centrálními bankami. Nyní se očekávalo, že sníží úrokové sazby o půl procenta, v realitě je ale snížila o tři čtvrtiny procenta. Pro nás to znamená jediné: Musíme si zvyknout na „téměř“ nulové úrokové sazby, které tu s námi budou po velmi dlouhou dobu... Nemyslím, že by minimálně letos hrozily sazby záporné. Taky ale hned tak úroky nestoupnou.

Německý ústavní soud rozhodl, že nákupy dluhopisů, kterými se Evropská centrální banka snaží podpořit ekonomiku eurozóny, jsou částečně v rozporu s německou ústavou, protože je neschválila německá vláda ani parlament. Pokud ECB neprokáže, že jsou tyto nákupy nutné a přiměřené, musí Německá centrální banka nákupy dluhopisů v rámci programu ECB do tří měsíců přerušit. ECB v reakci upozornila, že Evropský soudní dvůr již dříve rozhodl, že program je legální. Budou o politice centrálních bank rozhodovat soudy? A bude podle hesla „vyšší bere“ mít navrch evropský soud?

I tady platí podobně jako nedávno u nás, že soud zkomplikoval život politikům. Jen připomenu, že nynější předsedkyně ECB Christine Lagardeová si v minulosti ve Francii vyzkoušela v politice ministerský post, následně byla šéfkou Mezinárodního měnového fondu a poté ECB. Tedy je to politička, nikoliv ekonomka.

To, co se odehrálo v Německu, je mnohem významnější, než by se na první pohled mohlo zdát, i než tiskové agentury naznačují. Výkup dluhopisů, který provozuje ECB, drží eurozónu už léta nad vodou. Eurozóna roky měla záporné úrokové sazby. Tím maskovala probíhající hospodářskou krizi: Na papíře totiž roky opticky rostlo HDP. Současně díky tomu ale přežívaly a množily se zombie firmy, které by za normálních okolností dávno zkrachovaly, jejich zhruba patnáctiprocentní podíl byl neoddiskutovatelným atributem krizového vývoje. Až koronakrize demaskovala tuto Potěmkinovu vesnici.

Nyní je ekonomika pod vodou. Teoreticky by potřebovala další pomoc. Soud dal ale ECB políček a správně vyjevil, že ECB zachraňuje ekonomiku v rozporu se zákony. To, co ECB provádí, je na hraně takzvané monetizace dluhu. Tedy na hraně tisku nekrytých peněz pro účely splácení nasekaných dluhů. A ano, to je přesně to ono, co předválečné Německo dovedlo k hyperinflaci. A ano, právě kvůli své historické zkušenosti bije Německo na poplach jako první.

Takže vlastně tu proti sobě stojí dva koncepty: Na jedné straně je právní národní stát dodržující svou vlastní Ústavu a chránící své občany. Na druhé misce vah je evropská integrace. Integrátoři chtějí tisknout peníze a rozhazovat je z vrtulníku. Národní státy mají strach, že je to zbraň hromadného ničení. Spojit to nejde. Musíme si vybrat. Buď, anebo.

Piráti jásají, že se vyplatilo jejich úsilí a podařilo se dosáhnout toho, aby matematika nebyla povinným maturitním předmětem. Podle jejich poslance Lukáše Bartoně je nejdříve nutné zaměřit pozornost na posilování kvality výuky. Je představitelné, že za čas někdo přijde a řekne, že se kvalita zvedla a že matematika bude povinnou součástí maturity, nebo to jsou jen takové prázdné pirátské řečičky? Má mladá generace jásat společně s piráty?

Jistě, že dnešní studenti budou celkem jistě jásat. Jenomže tohle snižování standardů má dost negativní následky. Ztrácí se schopnost logického myšlení. S úbytkem logiky se ztrácí schopnost kritického myšlení. Protože matematika není o integrálech; matematika je o metodě a použití metody. Je to o algoritmizaci, o schopnosti logického uvažování. Kdo není schopen logicky uvažovat, nechá si až příliš ochotně nasadit chomout a náhubek.

Pražská TOP 09 chce při pomoci podnikatelům postižených opatřeními proti koronaviru poskytovat poukázky. „Fungovaly by na principu, že si například člověk koupí ubytování v hotelu a dostane poukázku třeba do divadla. Poukázku město následně proplatí, a naráz tak vydělají dvě instituce,“ pochlubili se zastupitel Martin Dlouhý a předseda zastupitelů TOP 09 a STAN Jiří Pospíšil. O konkrétních parametrech projektu chtějí v koalici jednat. Vidíte v tom nápadu nějaký smysl oproti přímé pomoci, třeba dotaci tomu divadlu?

Budu krutá, ale pravdivá: tyhle poukázky nejsou vůbec žádnou vylepšenou pomocí proti dotacím a jiným formám. Jsou to v podstatě specifické vrtulníkové peníze, protože lidem se rozdají poukázky na úrovni peněz. Už jsme tu narazili mnohokrát na to, že to nefunguje, že to je jen zdánlivá pomoc. Prostě musíme si uvědomit, že takto natištěné peníze či poukázky nemají hodnotu, jsou to opravdu jen natištěné papírky. My si za ně zdánlivě něco koupíme, ale v průměru o to něco všichni časem zchudneme, protože o to jen vzroste cenová hladina.

Opět opakuji, že jediná pomoc, která má smysl, je nikoliv dát lidem peníze, ale nechat jim peníze: Ne jednomu vzít a druhému dát, ale všem nechat tím, že odpustíme daně.